

VISION OCH VERKLIGHET

Humanistdag-boken nr 17
Göteborgs universitet

VISION OCH VERKLIGHET

Humanistdag-boken nr 17 • Göteborgs universitet 2004

Boken har utgivits av Humanistiska fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet till Humanistdagarna 9–10 oktober 2004.

Redaktion: Eva Ahlstedt, Anna Hannesdóttir, Maria Kanflo, Lars Lilliestam, Aina Lundqvist, Thomas Magnusson och Barbro Ryder Liljegren.

För referenser och bibliografier hänvisas till respektive författare.

© Copyright: Författarna och Humanistiska fakultetsnämnden

Omslag: Dick Claésson

Redigering och layout: Barbro Ryder Liljegren

Grafisk formgivning: Nina Romanus

Korrektur: Elisabeth Gustawsson

Tryckeri: Grafikerna Livréna i Kungälv AB, Kungälv, 2004

ISSN 1400-4496

ISBN 91-7360-329-5

VISION OCH VERKLIGHET

Populärvetenskapliga föreläsningar hållna under
Humanistdagarna den 9–10 oktober 2004

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Innehåll

Förord	
Pauline Roland (1805–1852), en märklig pionjär och hennes tragiska öde <i>Eva Ahlstedt, franska</i>	11
När utopin blev mardröm. Om en animerad film som ifrågasatte ”det socialistiska systemet” <i>Midhat Ajanovic, filmvetenskap</i>	23
Värt att vårda. Svenska språket i akademiskt perspektiv <i>Sture Allén, svenska</i>	29
Sture Allén eller Big Brother-Linda – vem har makten över språkets förändring? <i>Peter Andersson och Annika Bergström, svenska</i>	37
Hur kan den feministiska utopin förändra verkligheten? <i>Chloé Avril, engelska</i>	45
Martin Luther och visionen om det goda sexlivet <i>Martin Berntson, religionsvetenskap</i>	51
Envar sin egen kompositör? Jacques Attalis vision och den digitala verkligheten <i>Alf Björnberg, musikvetenskap</i>	59
Amatördetektivens blick. En videoföreläsning om filmatiseringarna av Stieg Trenters romaner <i>Daniel Brodén, filmvetenskap</i>	69
”Vid epifaniernas vanliga betesmarker” – kunskapssökande i Lars Gyllenstens författarskap <i>Camilla Brudin Borg, litteraturvetenskap</i>	77
Mellan vision och verklighet lever kreativiteten <i>Jan Bärmark, vetenskapsteori</i>	83

Verklighet och vision hos Michel Houellebecq <i>Jacob Carlsson, franska</i>	91
Visionen av det prostitutionsfria samhället Om tankarna bakom sexköpslagen <i>Susanne Dodillet, idé- och lärdoms historia</i>	99
I have a dream. Vardagar som humanistdagar <i>Sven B. Ek, etnologi</i>	105
Minnenas Galleri – om framtidsvisioner inom äldreomsorgen <i>Kerstin Gunnemark, etnologi</i>	115
Viga vargar i fixa fårakläder Om engelska idiom i ordböcker och i verkligheten <i>Elisabeth Gustawsson, engelska</i>	121
Visionen om en fri kvinna Kvinnoidentitet i Margareta Garpes och Suzanne Ostens <i>Jösses flickor! Befrielsen är nära</i> <i>Birgitta Johansson, litteraturvetenskap</i>	131
Visionen och psykoanalysen <i>Per Magnus Johansson, idé- och lärdoms historia</i>	139
Äktenskapet i hellenistisk gravkonst <i>Sandra Karlsson, antikens kultur och samhällsliv</i>	147
Att automatiskt känna igen och kategorisera namn i svenska texter <i>Dimitrios Kokkinakis, svenska</i>	157
Systrar, när vi skapar världen... Poesi och utopi inom kvinnorörelsen <i>Carina Köre, litteraturvetenskap</i>	165
Svunna visioner – svensk valfångst <i>Lisbeth Lewander, genusvetenskap</i>	173
Den akademiska avhandlingens – en föga visionär historia <i>Bo Lindberg, idé- och lärdoms historia</i>	181

När visionerna blev verkligare – och verkligheten också <i>Sven-Göran Malmgren, svenska</i>	191
Forskarnas förhoppningar och visionernas vardag – ett exempel från dansens värld <i>Mats Nilsson, etnologi</i>	199
Förväntningar på äventyr, mystik och manliga dåd. Om grusade förhoppningar bland svenska främlingslegionärer ca 1890–1960 <i>Tomas Nilson, historia</i>	207
På väg mot en engelskspråkig högskolevärld <i>Anna Nordling, svenska</i>	219
Från mänsklig till mager produktion. Om arbetet på Volvo Torslandaverken och vart visionerna tog vägen <i>Björn Ohlsson, etnologi</i>	229
VD har ordet. Vad säger egentligen direktörerna i företagets årsredovisning? <i>Claes Ohlsson, svenska</i>	239
Utopi och politisk verklighet i Janice Kulyk Keefers parafra av <i>Det öde landet</i> <i>Docent Britta Olinder, engelska</i>	247
Vision och verklighet – staden Göteborgs framväxt belyst av gatunamnen <i>Catarina Røjder, svenska</i>	255
Revolutionsromantik eller helvetesvision? Om bilden av kulturrevolutionen i kinesisk film <i>Olle Sjögren, filmvetenskap</i>	265
Visionen som försvann. Eva Fryxell, kritiker och feministpionjär i kamp för kärlek och moral <i>Lisbeth Stenberg, litteraturvetenskap</i>	273

Visionen om att lära eleverna engelska under mattelektionen – hur fungerar den i verkligheten? <i>Liss Kerstin Sylvén, engelska</i>	283
Visionen av nationen i arabisk film <i>Aurora Tellenbach, filmvetenskap</i>	291
Den bitterljuva visionen – några tankar kring nostalgi och Peter Pan-syndrom i film och tv <i>Stefan Tidlund, filmvetenskap</i>	297

Förord

Vision och verklighet

Temat för 2004 års Humanistdagar är synnerligen väl valt. För oss humanister är det uppenbart vilken kraft visioner spelar för samhällsutvecklingen. Jag tänker då inte på alla dessa visioner som sätts på pränt i de policydokument som idag produceras i en till synes aldrig sinande ström. Nej, snarare utgår jag från de vardagliga föreställningar vi har kring hur vi vill att framtiden skall gestalta sig. Visionen utgör en mäktig kraft, inte bara för att stå ut med vardagen, utan också som en kompass, en riktare, för de val vi gör i livets olika skiften.

Att temat också har relevans inte bara för oss som enskilda individer utan även för hela samhället, finns det många historiska vittnesbörder om. Ett exempel är föreställningar från 1700-talet om det annalkande industrisamhället, som hade en nästan kuslig överensstämmelse med det samhälle som växte fram under 1800-talet. På samma sätt finns det en samklang med de halvsekelgamla visionerna om ett framtida informationsamhälle som vi idag ser växa fram. På liknande sätt är det fascinerande att se hur Jules Vernes eller Leonardo da Vincis föreställningar om månlandningar och flygplan realiserats.

Visionernas makt över framtidens verklighet bör alltså inte underskattas. Visserligen händer det ofta att visionerna – när de väl förverkligats – inte sällan förbyts i en olidlig verklighet. Ur denna föds som vi vet nya visioner som skapar nya och ännu bättre verkligheter.

Göteborg i september 2004

Christer Ahlberger
Dekanus

